

Gemeente Nijmegen
T.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Amsterdam, 11 mei 2021

**Betreft: aanvraag gemeentelijke monumentenstatus voor Station Nijmegen
(Peters- en Van Ravesteyn-onderdelen, Perronkappen, Seinhuis uit Wederopbouwperiode)**

Geacht College,

Indachtig onze doelstellingen ter bescherming van cultuurmonumenten en landschap in Nederland, waardoor wij als belanghebbend dienen te worden aangemerkt, verzoekt Erfgoedvereniging Heemschut mede op verzoek van haar Commissie Gelderland u op korte termijn te willen overgaan tot aanwijzing van Station Nijmegen (met de boven genoemde onderdelen) alsmede het Seinhuis uit de jaren zestig van de 20e eeuw als gemeentelijk monument.

Aanleiding verzoek

De komende jaren zal station Nijmegen met omgeving grootschalig worden getransformeerd in het kader van het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS) van ProRail / NS, de provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen.

Om dit doel te verwezenlijken zijn door het Rijk, ProRail / NS, Provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen aanzienlijke financiële middelen gereserveerd.

De gemeenteraad van Nijmegen heeft inmiddels *con amore* ingestemd met de plannen en de daaraan gekoppelde financiering; van verschillende zijden werd echter nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de cultuurhistorische component in het hele proces.

Er blijkt inmiddels brede consensus te bestaan over het voornemen de stad Nijmegen een waardig stationsgebouw te geven. Ofwel, om in de terminologie van de recent opgerichte Werkgroep 'Nijmegen spoort wél?!' (die zich mede inzet voor dit doel) te spreken: "Een stadspoort van allure".

Erfgoedvereniging Heemschut juicht dit breed gedragen streven toe. Nijmegen verdient, na jaren van verwaarlozing, halfbakken verbouwingen en misplaatste aanpassingen, een stationsgebouw annex omgeving met karakter. Een station dat zich zelfbewust en 'open' presenteert aan reizigers

Erfgoedvereniging Bond Heemschut, vereniging tot bescherming en instandhouding van cultuurmonumenten in Nederland. Opgericht in 1911. Beschermvrouwe: H.K.H. Prinses Beatrix

en bezoekers van de Keizer Karelstad – en niet op de laatste plaats aan de inwoners van Nijmegen zelf. Een gebouw zogezegd om “in je hart te sluiten”. Terecht merkte in dit verband uw Burgemeester, de heer Hubert Bruls, enige tijd geleden op: “Station Nijmegen heeft meer nodig dan een likje (nieuwe) verf!”

Achtergrond

Het door rijksbouwmeester C.H. Peters ontworpen (voormalige) station uit 1894 werd terecht in de vakliteratuur omschreven als ‘zeer bijzonder’. Volgens publiek en vakpers was het een van de fraaiste stationsgebouwen van ons land met een hal van onovertroffen kwaliteit; citaat: “Men zou deze hal de mooiste stationshal in ons land kunnen noemen” (Bron: ‘Spoorwegarchitectuur in Nederland’ 1841-1938; H. Romers, 2000).

Na forse oorlogsschade werd het complex vanaf 1945, goed 50 jaar na de ingebruikneming, grotendeels afgebroken.

Ook het vervolgens door ir. S. van Ravesteyn gerealiseerde station (waarin opgenomen delen van het vroegere Peters-station) met zijn karakteristieke toren, langgerekte wanden, arcaden en beeldengroepen heeft door allerlei ingrepen veel van zijn vroegere karakter verloren.

Beide, cultuurhistorisch gezien, belangrijke bouwfases van het huidige stationscomplex, alsmede de Perronkappen en het Seinhuis uit 1960 zijn tot op heden **niet wettelijk beschermd**. Wel is er een besluit tot voorbereiding van bescherming genomen door uw college of staan ze vermeld in de ‘Aandachtlijst cultureel erfgoed’, een inventarisatie van beeldbepalende panden en objecten in Nijmegen die door uw gemeenteraad medio 2015 is vastgesteld. Deze inventarisatie heeft op dit moment echter (nog) geen wettelijk kader, waardoor sloop van alle genoemde bouwdelen tot de mogelijkheid behoort, ofwel: niet kan worden verhinderd!

Motivatie Aanvraag

Station Nijmegen is een gebouw met twee gezichten. ‘Het is zich bewust van zijn verleden’ maar ging met de wederopbouw na W.O. II ‘een nieuwe fase’ in.

Dat maakt het complex zo bijzonder tussen de andere Nederlandse stationsgebouwen met een grote cultuurhistorische erfenis. (Bron: ‘Waardestelling Station Nijmegen’; Steenhuis & Meurs, 2012 – in opdracht van Bureau Spoorbouwmeester en ProRail / NS.)

Enerzijds refereert het huidige station aan het verleden door de relictten van *het oude* gebouw van Peters (perrongevels, wachthuisjes, perronkappen en andere fragmenten), anderzijds is het een karakteristiek wederopbouwstation van na 1950 in de vormtaal van Van Ravesteyn.

Beide bouwdelen verdienen, zoals hierboven betoogd en volgens veler opvatting, goede bescherming, dit vanwege hun 'bewogen' geschiedenis – zeker nu grote veranderingen op en rondom het complex aan de orde zijn.

Het naar ontwerp van ir. K. Van der Gaast in 1960 gerealiseerde Seinhuis is een karakteristiek voorbeeld van utiliteitsbouw in de zogenaamde modernistische bouwstijl.

Als zodanig verdient ook dit gebouw een plaats op de gemeentelijke monumentenlijst vanwege zijn kenmerkende architectuur, het vroegere gebruik en de daarmee verbonden relevante sociaal-maatschappelijke geschiedenis. Herontwikkeling tot bijvoorbeeld kunstenaarsatelier zou o.i. mogelijk moeten zijn.

Conclusie

Conform de genoemde Waardestelling voor het station van Bureau Steenhuis & Meurs bepleiten wij dat bovengenoemde uit cultuurhistorisch oogpunt belangrijke bouwdelen en fragmenten van Peters en Van Ravesteyn, alle stationskappen en het Seinhuis: resp. in, aan en in de nabijheid van het huidige stationscomplex worden beschermd. Met deze beschermde status hebben gemeente en burgers zekerheid dat er met respect wordt omgegaan met de beschermde objecten, en dat restauratie op zorgvuldige wijze zal plaats vinden.

De herbestemming en herontwikkeling kan in de context van het te vernieuwen stationscomplex bovendien een duidelijke verrijking betekenen! De gemeentelijke monumentenstatus is daarvoor onontbeerlijk en is het letterlijke predicaat van die waardering.

Resumerend:

Erfgoedvereniging Heemschut verzoekt u derhalve op korte termijn te willen overgaan tot aanwijzing van station Nijmegen (met genoemde bouwdelen), de perronkappen inclusief het Seinhuis uit 1960 als gemeentelijk monument; dit vanwege hun cultuurhistorische waarde, de architectonische verschijningsvorm en de stedenbouwkundige uitstraling in en op hun omgeving.

Deze aanvraag wordt ondersteund door de Stichting Het Cuypers Genootschap; Werkgroep 'Nijmegen spoort wél?!'; Historische vereniging Numaga; Stichting Nijmegen Wederopbouwstad en Het Gilde Nijmegen.

Met vriendelijke groet,

Karel Loeff
Directeur

Ton Gijsbers
Commissie Heemschut-Gelderland

Erfgoedvereniging Bond Heemschut, vereniging tot bescherming en instandhouding van cultuurmonumenten in Nederland. Opgericht in 1911. Beschermvrouwe: H.K.H. Prinses Beatrix

In afschrift aan:

Gemeenteraad Nijmegen, ProRail en NS, Provincie Gelderland, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Projectgroep Spoorzone Nijmegen.

Erfgoedvereniging Bond Heemschut, vereniging tot bescherming en instandhouding van cultuurmonumenten
in Nederland. Opgericht in 1911. Beschermvrouwe: H.K.H. Prinses Beatrix

Erfgoedvereniging Heemschut | Nieuwezijds Kolk 28 | 1012 PV Amsterdam | www.heemschut.nl | info@heemschut.nl |